

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

ผลการวิเคราะห์กรณีศึกษาในบทที่ 3 พบว่านักออกแบบมีการพิจารณาปัจจัยในการออกแบบแตกต่างกันไป และมีการใช้ปัจจัยในการออกแบบได้ไม่ครบตามที่ได้กล่าวไว้ จึงได้ทำการสัมภาษณ์นักออกแบบและนักวิชาการเรื่องข้อจำกัดที่ทำให้นักออกแบบไม่สามารถใช้ปัจจัยในการออกแบบภูมิสถาปัตยกรรมเขตร้อนชื้น แล้วจึงสามารถนำมาวิเคราะห์ได้ 6 ประเด็น ตามที่ได้แสดงไว้ในบทที่ 4 คือ ซึ่งผลการวิเคราะห์จากทั้งสองบทนี้เองทำให้สามารถสรุปผลการศึกษา และข้อเสนอแนะได้ดังนี้

5.1 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

ก. นักออกแบบยึดความต้องการของเจ้าของโครงการเป็นตัวกำหนดลักษณะโครงการเป็นหลัก

— สรุปผลการศึกษา

เหตุผลด้านความต้องการของเจ้าของโครงการที่ทำให้ภูมิสถาปัตยกรรมไม่มีความเป็นพื้นถิ่นเขตร้อนชื้น เกิดจากการที่เจ้าของโครงการไม่มีความรู้ด้านภูมิสถาปัตยกรรมอย่างดีพอ ทั้งเจ้าของโครงการในภาคเอกชนที่หวังผลทางด้านธุรกิจโดยนำรูปแบบภูมิสถาปัตยกรรมที่เป็นความต้องการของตลาดมาใช้กับโครงการ และเจ้าของโครงการในภาครัฐบาลในรูปของผู้บริหารที่ความรู้ของตัวบุคคลเป็นข้อจำกัด ทำให้เกิดการชื้อนนักออกแบบให้ปฏิบัติตามความต้องการส่วนตัว

— ข้อเสนอแนะ

นักออกแบบจะต้องพยายามชี้แจงเจ้าของโครงการถึงสาเหตุที่ต้องสร้างงาน ภูมิสถาปัตยกรรมที่มีความเป็นพื้นถิ่นเขตร้อนชื้น พร้อมกันนั้นวงการการศึกษาจะต้องให้รางวัลกับเจ้าของโครงการที่ผลิตผลงานที่มีความเหมาะสมต่อพื้นถิ่นเขตร้อนชื้นเพื่อเป็นการจูงใจให้มีการผลิตผลงานที่ดีมากขึ้น เนื่องจากงานที่ได้รับรางวัลจะมีผลทางการตลาดต่อโครงการ

ข. นักออกแบบให้ความสำคัญต่อลักษณะความเป็นเขตร้อนขึ้นน้อย

– สรุปผลการศึกษา

การที่โครงการตั้งอยู่ในพื้นที่เขตร้อนชื้น แม้ว่าลักษณะโครงการจะเป็นเช่นใดก็ควรจะสร้างงานที่มีคุณลักษณะของภูมิสถาปัตยกรรมเขตร้อนชื้นได้ (ตามที่ได้รวบรวมไว้ในบทที่ 2) แต่ นิยามของคำว่า “ภูมิสถาปัตยกรรมเขตร้อนชื้นในประเทศไทย” ยังไม่ได้ปรากฏในการเรียนการสอนของประเทศไทยเลย การออกแบบในแบบภูมิสถาปัตยกรรมเขตร้อนชื้นจึงกลายเป็นเรื่องของรูปแบบ ไม่ใช่เรื่องของ การออกแบบให้ตอบสนองกับภูมิอากาศในพื้นที่

วิชาภูมิสถาปัตยกรรมเขตร้อนชื้นไม่ได้บรรจุอยู่ในหลักสูตรการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยภายในประเทศไทยเลย เป็นเพียงการเรียนการสอนในบางส่วนของรายวิชาต่างๆ ที่สอดแทรกความเป็นเขตร้อนชื้นของประเทศไทยเข้าไปในเนื้อหาวิชา ดังจะเห็นได้จากหลักสูตรภูมิสถาปัตยกรรมศาสตร์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยแม่โจ้ (ดูภาคผนวก) ในขณะที่มหาวิทยาลัยอื่นๆ ของโลกได้มีการเปิดหลักสูตรสถาปัตยกรรมและภูมิสถาปัตยกรรมเกี่ยวกับการออกแบบประเภทร้อนชื้น เช่น

- AA (Architectural Association School of Architecture) ได้ทำการเปิดหลักสูตร Tropical Architecture เมื่อประมาณปี 1940 -1970
- PRATT Institute, Manhattan and Brooklyn, New York มีการเปิดหลักสูตรสถาปัตยกรรมเขตร้อน
- มหาวิทยาลัยฟิลิปปินส์ (University of the Philippines Diliman) ได้เปิดภาควิชาภูมิสถาปัตยกรรมทั้งในระดับปริญญาบัณฑิตที่ประกอบด้วยรายวิชาของเขตร้อนชื้น และในระดับปริญญาโทบัณฑิตยังได้เปิดหลักสูตรภูมิสถาปัตยกรรมเขตร้อนชื้น

ตารางที่ 5.1 หลักสูตรภูมิสถาปัตยกรรมของมหาวิทยาลัยฟิลิปปินส์¹

หลักสูตรภูมิสถาปัตยกรรมศาสตร์บัณฑิต Bachelor of Landscape Architecture	หลักสูตรภูมิสถาปัตยกรรมศาสตร์มหาบัณฑิต Master of Tropical Landscape Architecture
– Design with Nature: Tropical Design	– Advanced Tropical Landscape Design
– Tropical Landscape Maintenance & Management	

¹ University of the Philippines, Bachelor of landscape architecture [Online] , (n.d.), Available from: <http://www.dilnet.upd.edu.ph/HomePages/ca/mtla.htm> [2005, February 12]

ข้างต้นเป็นตัวอย่างของหลักสูตรที่พัฒนาให้เป็นเนื้อหาเกี่ยวกับท้องถิ่นที่มีความเป็น
เขตร้อนชื้นของประเทศฟิลิปปินส์ ที่มีวัตถุประสงค์ว่านักออกแบบจะสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับ
ท้องถิ่นได้ในทันทีโดยสร้างความสมดุลระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมที่มีความเป็นเขตร้อนชื้น

— ข้อเสนอแนะ

เป็นเรื่องปกติที่มีการศึกษาหาความรู้จากตะวันตก จึงได้รับความรู้ที่สอดคล้องกับ
พื้นที่และวัฒนธรรมของตะวันตก การยึดติดกับความรู้นั้นก็ไม่สามารถใช้กับประเทศไทยได้
ทั้งหมด การนำเอาแต่หลักการมาก็จะเป็นวิธีแก้ที่ถูกต้อง ซึ่งการปรับให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและ
วัฒนธรรมจะเป็นหนทางที่ดีที่สุด ดังนั้นการปรับหลักสูตรภูมิสถาปัตยกรรมในประเทศไทยให้มีวิชา
ของเขตร้อนชื้น จะทำให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจเรื่องภูมิสถาปัตยกรรมเขตร้อนชื้นใน
ประเทศไทยมากขึ้นและนำมาใช้ได้ถูกต้อง

**ค. ขาดแคลนผู้เชี่ยวชาญในการให้ข้อมูลเขตร้อนชื้นสำหรับโครงการที่มีความ
ซับซ้อน หรือต้องใช้เนื้อหาทางวิชาการที่นอกเหนือไปจากงานภูมิสถาปัตยกรรมเขตร้อน
ชื้น**

— สรุปผลการศึกษา

การขาดองค์ความรู้ในเขตร้อนชื้นที่เป็นข้อมูลตั้งต้นในการออกแบบ โดยเฉพาะข้อมูล
เกี่ยวกับปัจจัยทางด้านสังคมและวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น ทำให้นักออกแบบ
ขาดข้อมูลในการออกแบบ และยังเป็นผลให้งานออกแบบขาดความสมบูรณ์ในด้านดังกล่าว แม้ว่า
นักออกแบบจะมีการพิจารณาเรื่องความต้องการของโครงการแต่แรกเริ่มขั้นตอนการออกแบบแล้ว
แต่ก็ยังไม่พอเพียงในการออกแบบ เพราะข้อมูลพฤติกรรมมนุษย์ต่อ ภูมิ
สถาปัตยกรรมในเขตร้อนชื้นที่มีความจำเป็นต่อการออกแบบนั้น เป็นข้อมูลที่ต้องทำการวิจัยเก็บ
ข้อมูลและแปรผลด้วยความซับซ้อน

— ข้อเสนอแนะ

การเพิ่มผลงานการวิจัยที่เกี่ยวกับการออกแบบภูมิสถาปัตยกรรมเขตร้อนชื้นจะเป็น
แนวทางให้เกิดการออกแบบที่เป็นเขตร้อนชื้นมากขึ้น เนื่องจากการข้อมูลดังกล่าวจะทำให้
นักออกแบบที่มีความเข้าใจในภูมิสถาปัตยกรรมเขตร้อนชื้นอยู่แล้วสามารถนำข้อมูลไปใช้ได้ทันที
และนักศึกษาภูมิสถาปัตยกรรมก็สามารถเรียนรู้จากผลการวิจัยได้เพื่อเป็นการปลูกฝังแนวคิดเรื่อง
การสร้างภูมิสถาปัตยกรรมที่มีความเป็นพื้นถิ่น

ง. งานภูมิสถาปัตยกรรมมักมีความสำคัญเป็นลำดับสุดท้าย การปรับเปลี่ยนภายในพื้นที่โครงการเพื่อให้การออกแบบมีความสมบูรณ์จึงไม่สามารถกระทำได้มากนัก

— สรุปผลการศึกษา

ขั้นตอนการออกแบบภูมิสถาปัตยกรรมมาเป็นอันดับสุดท้าย เพราะไม่มีการเปิดโอกาสให้งานภูมิสถาปัตยกรรมได้เข้ามาถึงขั้นตอนแรก งานภูมิสถาปัตยกรรมเป็นเพียงส่วนเสริมโครงการที่ทำให้โครงการมีความสมบูรณ์ขึ้นในขั้นสุดท้าย สิ่งนี้ทำให้ยากต่อการปรับเปลี่ยนพื้นที่ เพราะมีการก่อสร้างหรือออกแบบงานสาขาอื่นไว้เรียบร้อยแล้ว และบางครั้งงานภูมิสถาปัตยกรรมสามารถจะถูกตัดทอนออกหากประสบปัญหาอื่นๆ เช่น ปัญหาด้านงบประมาณ ไม่ว่าจะอยู่ในขั้นตอนการออกแบบ หรือขั้นตอนการก่อสร้างก็ตาม

— ข้อเสนอแนะ

กระบวนการทำงานต้องมีการพิจารณาใหม่ โดยให้การออกแบบภูมิสถาปัตยกรรมได้มีส่วนร่วมในระยะเริ่มแรกของโครงการ เพื่อจะได้ร่วมมือกับนักออกแบบสาขาอื่นๆ สร้างงานที่มีการแสดงความเป็นเขตร้อนขึ้นมากขึ้น การสร้างกระบวนการทำงานในระหว่างการเรียนรู้การสอนวิชาออกแบบเป็นวิธีที่ดี การให้นักศึกษาต่างสาขากันได้มีความร่วมมือในการออกแบบจะสร้างให้เกิดการตระหนักถึงกระบวนการทำงานตามที่ได้ประสบมา

จ. ระยะเวลาการทำงานที่สั้น ทำให้นักออกแบบสร้างงานภูมิสถาปัตยกรรมที่ใช้ปัจจัยความเป็นเขตร้อนขึ้นน้อย

— สรุปผลการศึกษา

นักออกแบบให้ความเห็นว่าระยะเวลาการทำงานที่สั้นทำให้งานออกแบบมีการใช้ปัจจัยในการสร้างภูมิสถาปัตยกรรมเขตร้อนขึ้นน้อย แต่ในขณะเดียวกันยังมีนักออกแบบบางกลุ่มให้ความเห็นแย้งว่าไม่เป็นความจริง เพราะการรับออกแบบโครงการเป็นการแสดงความยินยอมว่าจะใช้ระยะเวลาออกแบบตามที่กำหนดตั้งแต่แรกแล้ว ตลอดจนนักวิชาการก็ไม่ได้กล่าวถึงระยะเวลาการทำงานที่สั้นจะเป็นข้อจำกัดที่ทำให้ไม่สามารถใช้ปัจจัยในการออกแบบภูมิสถาปัตยกรรมเขตร้อนขึ้น

— ข้อเสนอแนะ

นักวิจัยจะต้องมีการศึกษาเรื่องระยะเวลาการทำงานต่อการใช้ปัจจัยในการออกแบบ ภูมิสถาปัตยกรรมเขตร้อนชื้น เพราะจะทำให้ทราบถึงสาเหตุที่แท้จริงของการไม่สามารถออกแบบ โครงการโดยใช้ปัจจัยต่างๆในระยะเวลาที่กำหนดไว้ได้ และหาระยะเวลาเป็นข้อจำกัดจริงก็ต้อง เสนอแนวทางแก้ไขเรื่องระยะเวลาขั้นต่ำในการทำงานประเภทต่างๆ

จ. งบประมาณที่ต่ำ ทำให้นักออกแบบสร้างงานภูมิสถาปัตยกรรมที่ใช้ปัจจัย ความเป็นเขตร้อนชื้นน้อย

— สรุปผลการศึกษา

นักออกแบบให้ความเห็นว่างบประมาณที่ต่ำทำให้งานออกแบบมีการใช้ปัจจัยในการ สร้างภูมิสถาปัตยกรรมเขตร้อนชื้นน้อย เพราะงบประมาณต่ำเป็นข้อจำกัดในการเลือกใช้วัสดุที่มี คุณภาพดีในงานออกแบบ แต่ในขณะเดียวกันยังมีนักออกแบบบางกลุ่มให้ความเห็นแย้งว่าไม่เป็น ความจริง เพราะนักออกแบบต้องศึกษาเรื่องงบประมาณขั้นต่ำก่อนที่จะตัดสินใจรับออกแบบ โครงการ เมื่อรับออกแบบแล้วก็หมายความว่ายินยอมที่จะปฏิบัติงานตามงบประมาณที่ได้รับ มอบหมาย ตลอดจนนักวิชาการก็ไม่ได้กล่าวถึงงบประมาณที่ต่ำว่าจะเป็นข้อจำกัดที่ทำให้ไม่ สามารถใช้ปัจจัยในการออกแบบภูมิสถาปัตยกรรมเขตร้อนชื้น

— ข้อเสนอแนะ

นักวิจัยจะต้องมีการศึกษาเรื่องงบประมาณต่อการใช้ปัจจัยในการออกแบบภูมิ สถาปัตยกรรมเขตร้อนชื้น เพราะจะทำให้ทราบถึงสาเหตุที่แท้จริงของการไม่สามารถออกแบบ โครงการโดยใช้ปัจจัยต่างๆในงบประมาณที่กำหนดไว้ได้ และหางบประมาณเป็นข้อจำกัดจริงก็ ต้องเสนอแนวทางแก้ไขเรื่องงบประมาณขั้นต่ำในการทำงานประเภทต่างๆ

5.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาในอนาคต

เพื่อที่จะนำน้าออกแบบไปสู่การออกแบบภูมิสถาปัตยกรรมเขตร้อนชื้น มีข้อเสนอแนะ
สำหรับการศึกษาในอนาคต ดังนี้

- ก. การรวบรวมข้อมูลปัจจัยการออกแบบภูมิสถาปัตยกรรมเขตร้อนชื้นเพิ่มทางด้านปัจจัย
สิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น และปัจจัยทางสังคม-วัฒนธรรมของเขตร้อนชื้น
- ข. ทำการวิจัยเพิ่มเพื่อจะแก้ปัญหาการขาดแคลนผู้เชี่ยวชาญ และทำวิจัยเพิ่มเติมในเรื่อง
ผลของระยะเวลาการทำงานและงบประมาณต่อการออกแบบภูมิสถาปัตยกรรมเขตร้อนชื้น
- ค. วงการการศึกษาต้องมีการทำวิจัยเกี่ยวกับเรื่องการปรับหลักสูตรการศึกษา เพื่อให้มี
เนื้อหาเกี่ยวกับเขตร้อนชื้นมากขึ้น
- ง. สร้างจิตสำนึกแก่สังคม เน้นความเป็นตัวตนและท้องถิ่น ตลอดจนสร้างเสริมภูมิปัญญา
ท้องถิ่นเพื่อนำมาใช้ในงานภูมิสถาปัตยกรรม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย